

z danes toliko opevano "Evropo" za Slovence vendar niso pretirano spodbudne. Tem za Primorce neugodnim procesom lahko sledimo tudi skozi uvodno študijo, kjer so razvidni statistični podatki o upadanju števila zaposlenih slovanskih učiteljev, in o upadanju števila slovanskih šol - vse do njihove popolne ukinitve.

Najaktivnejši sodelavci lista so bili seveda njegovi uredniki, Slovence Janko Samec in Jože Pahor ter Hrvat Vinko Šepić. Znani pa so tudi drugi sodelavci, večinoma aktivni na književnem ali političnem področju. Med njimi so bili Srečko in Stanko Kosovel, Srečko Kumar, Karol Pahor, Josip Ribičič, Albert in Karel Širok ter Vladimir Martelanc. Na slednjega, komaj 17-letnega komunističnega študenta je potrebno še posebej opozoriti. Martelanc nam je že znan po svojih v primorskem okolju izvirnih pogledih na nacionalno vprašanje, tu pa ga odkrijemo kot pozornega in tenkočutnega poznavalca umetnosti in samostojnega interpreta historičnega materializma.

Prikazano obdobje je v zgodovinopisju že obdelano v delih dr. Milice Kacin - Wohinz, kjer je splošno družbeno dogajanje osvetljeno posebej s politične plati in ne s šolske.

Bibliografska kazala, ki jih je Slovenski šolski muzej v Ljubljani že izdal in ki jih še nedvomno bo, so koristen pripomoček za študij slovenskega šolstva in njegove zgodovine.

Lilijana Trampuž

DOPRINOS PROF. DR. MIRJANE STRČIĆ KNJIŽEVNOJ POVIJESTI HRVATSKE ISTRE

Kada hrvatska književna povijest želi ukazati na starinu i utemeljenost pisane riječi u Hrvata, obvezno će krenuti od Istre i Kvarnerskih otoka. Tu starinu te postojanje vlastitog pisma i književnog jezika potvrdit će nizom sačuvanih kamenih glagoljskih spomenika ili starih listina, od Grdoselskog ili Valunskog natpisa do Bašćanske ploče ili Istarskog razvoda. Jednom utemeljeno i shvaćeno kao svoje, hrvatsko pisano glagoljsko naslijeđe nastavljalo je intenzivno živjeti na ovim stranama, pa mu je i hrvatska književna historija potpuno opravdano zarana počela odavati dužnu pažnju. Stoga se može reći da se za glagoljsku medievalnu baštinu ovoga sjeverno-jadranskog područja općenito dovoljno zna, da su istraživanja obuhvatila i kasnije periode - doba reformacije u Istri, da je s dovoljno znanstvenoga i kulturnog poštovanja ukazano i na ličnost jednog Matije Vlačića Ilirika itd. Starija su, dakle, razdoblja relativno dobro znana književnim i kulturnim povjesnicima.

No, primaknemo li se novijoj epohi, utemeljivanju i izgradnji književnosti na novim, modernijim osnovama tijekom 19. stoljeća, gotovo donedavno hrvatski su literarni historičari pokazivali iznenađujuće malo interesa za književna kretanja u Istri i kvarnersko-otočnom područ-

ju. Stjecajem povijesnih prilika cjelokupna je pažnja usmjerena prema formiranju književnog kruga u hrvatskoj metropoli - u Zagrebu, te u Banskoj Hrvatskoj koja je od ilirskog pokreta dalje preuzela poziciju hrvatske nacionalne središnjice, a nalazila se u mađarskoj interesnoj sferi Habsburške Monarhije; postupno je zapostavljeno sve više ono što nije ulazilo u tu glavnu, matičnu struju hrvatskoga kulturnog i književnog svijeta, pa tako i Istra sa svojim vrlo specifičnim razvojnim putovima, tada u okviru austrijskog dijela Monarhije. Zanimanje znanstvenika za centralno žarišće, za relevantnu epohu i vodeće književno kretanje razumljivo je, što se, primjerice, sagledava i u istraženosti književnosti u dubrovačko-dalmatinskoj regiji u periodu renesanse i baroka, dakle u doba, kada su se upravo ondje koncentrirala najvažnija zbivanja na polju hrvatske pisane riječi.

Ipak, u naše dane, na razvojnom stupnju znanosti o književnosti do kojega smo došli, čini se da je nedopustivo ne sagledati korpus hrvatskoga književnog naslijeđa u svoj njegovoj cjelovitosti, pa iz sume općeg znanja o njemu izostavljati i zanemarivati pojedine segmente. A to se, upravo, bilo dogodilo s jednim dijelom hrvatske književnosti, sa stvaralaštvom istarskih Hrvata, koje je nastajalo tijekom 19. i na početku 20. stoljeća. U pregledima hrvatske književne povijesti moglo se, npr., naći samo spomenuto ime pjesnika Mata Bastiana iz Kastavšćine, za Brsečanina Kumičića više se znalo zbog njegova djelovanja u hrvatskoj književnoj i političkoj središnjici, kao što je to donekle bilo i s Viktorom Carem Eminom iz liburnijskog kraja; poznatiji je donekle bio i Rikard Katalinić Jeretov iz Voloskoga, ali najčešće ocjenjivan kao epigonska, arhaična pjesnička pojava u usporedbi sa svojim suvremenicima u matici - domovini, u Banskoj Hrvatskoj.

U mnogočem je na takvu sudbinu utjecao i upravni položaj Istre. U 19. i na početku 20. st. hrvatska i slovenska Istra s Kvarnerskim otocima činila je posebnu austrijsku pokrajinu sa Saborom u Poreču, a udružena s Goričkom podvrgnuta je bila Namjesništvu u Trstu. Potom, između dva svjetska rata, Istra je postala dio Kraljevine Italije. To, doduše, ne opravdava hrvatske istraživače iz matice, ali činjenica jeste, da ne samo široka književna javnost, nego ni najuži krug stručnjaka nisu mogli dobiti uvid u kulturni i književni život istarskih Hrvata u prošlosti i dijelu našeg stoljeća; cijeli jedan vijek u životu jednog dijela hrvatskog naroda na književnopovijesnom području ostajao je tako bijelim poljem, neistražen i neuključen u opću svijest o kulturnoj i književnoj prošlosti hrvatskog naroda u cjelini.

2.

Međutim, tijekom više od dvadesetak godina unazad, jedan se znanstveni djelatnik, uporno trudi da ispravi ranije propuste, da popuni to bijelo polje u našem poznavanju sveukupne hrvatske književne prošlosti: literarnom produkcijom istarskih Hrvata u 19. i 20. st.

sustavno se bavi prof. dr. Mirjana Strčić, posvećujući toj problematici najveći dio svoga znanstvenoistraživačkog potencijala. U svojim knjigama, u nizu znanstvenih članaka i stručnih priloga M. Strčić pokazuje stalnu težnju da popuni postojeća književnopovijesna saznanja o književnoj prošlosti Istre, da se rezultati tih istraživanja inkorporiraju u ukupnost poznavanja hrvatske književne prošlosti. Krenuvši od gotovo nulte točke, kada je riječ o Istri u 19. i na početku 20. stoljeća, ona je uložila ogroman trud u bazična, filološka istraživanja, otkrila čak i znanstvenoj javnosti brojne zaboravljene istarske književnike, ukazala na formiranje cijeloga istarskog književnog kruga u vrijeme hrvatskoga narodnog preporoda u Istri, u sintezi sagledala zakonitosti i stadije u njegovu razvoju, do konačnog uključivanja istarskih autora u nacionalnu književnu maticu u 20. stoljeću.

Zahvaljujući njezinim nastojanjima, postupno se u Hrvatskoj mijenja opći odnos prema književnim i kulturnim zbivanjima u Istri u 19. stoljeću, u isti mah u nizu radova prof. Mirjane Strčić jasnije se sagledavaju i vrijednosti što ih je Istra dala matičnoj književnosti 20. stoljeća, sve do naših dana, te je vrijedno truda izbliže upoznati tog istraživača i njegova ostvarenja; utoliko više, što je ona upravo za svoje djelo, posvećeno Istri, god. 1991. dobila Nagradu grada Rijeke.

3.

Interese Mirjane Strčić prema književnim kretanjima na kvarnersko-istarskom području usmjerio je njezin dolazak u Rijeku 1961. godine. Inače, osnovno školu završila je u Iloku, a gimnaziju u Bačkoj Palanci, susjednom gradu na drugoj obali Dunave, dok je studij književnosti i hrvatskog jezika diplomirala 1962. god. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, na kojem je položila i stručni profesorski ispit. Cijeli radni vijek, od 1962. do danas, provela je u Rijeci - najprije kao profesor hrvatskog jezika u osnovnoj školi (1962-1965), potom kao profesor i bibliotekar u gimnaziji (1965-1980). God. 1979. dolazi u zvanju višeg predavača, kao vanjski suradnik, na riječki Pedagoški fakultet, a već slijedeće godine prešla je u stalni radni odnos, u zvanju docenta, na studiju hrvatskog jezika i književnosti; od 1985. redovni je profesor i znanstveni savjetnik.

Uz svoje nastavničko djelovanje te sve intenzivniji znanstvenoistraživački rad prof. Mirjana Strčić aktivno je sudjelovala i na širem području kulturnog života - predsjednik je SIZ-a za kulturu Općine Rijeka, radi u više komisije tog SIZ-a, voditelj je projekta "Bibliotečno-informacijski sustav Zajednice općine Rijeka" Naučne biblioteke i Pedagoškog fakulteta u Rijeci, predsjednik Savjeta autora i član Savjeta Izdavačkog centra Rijeke, član Komisije za dodjelu književne Nagrade "Drago Gervais", Radne grupe za razvoj bibliotečno-informacijskog sistema Zajednice općine Rijeka, Savjeta časopisa "Fluminensia" itd., a istovremeno je djelovala i izvan Rijeke - kao član Programskog savjeta humanističkih znanosti

SIZ-a znanosti SR Hrvatske; a sada je član Vijeća urednika serije "Istra kroz stoljeća" Čakavskog sabora, Predsjedništva Povijesnog društva o. Krka itd. Dobitnik je Nagrade grada Rijeke.

4.

Tijekom svoga nastavničkog rada u srednoj školi M. Strčić se postupno sve više počela posvećivati i znanstvenoistraživačkoj djelatnosti, te od 1968. god. sve češće objelodanjuje rezultate svojih književnopovijesnih saznanja ili praćenja suvremenih književnih pojava. Boravak u Rijeci zapravo je kanalizirao njezine književnopovijesne i esejističko-kritičke interese: najveći dio radova dr. M. Strčić ostao je vezan uz šire riječko okružje - Hrvatsko primorje (danas Kvarnersko primorje), Kvarnerske otoke te ponajprije Istru. Postupno su se počeli nizati njezini radovi stručnog karaktera, objavljivani u raznim novinskim i kalendarskim glasilima, povrh zavidnog broja priloga znanstvenog utemeljenja, tiskanih u znanstvenim i stručnim zbornicima i časopisima (Dometi, Istarski mozaik, Istra, Histria historica, Forum, Oko, Nastava povijesti, Gesta, Kaj, Historijski zbornik, Jadranski zbornik, Krčki zbornik, Liburnijske teme, Barčev zbornik, zbornici "Bašćanska ploča", "Juraj Dobrila", "Susreti na dragom kamenu", "Komparativno proučavanje jugoslovenskih književnosti", Hrvatski biografski leksikon, Prilozi za povijest i kulturu Istre itd.). Suradnik je i Primorskoga slovenskog biografskog leksikona u Gorici (Gorizia).

O rezultatima svojih istraživanja i proučavanja autorka je izlagala i na brojnim znanstvenim skupovima, npr. na Kongresu slavista Jugoslavije, na simpozijima u povodu godišnjice biskupa J. Dobrile, I. Mažuranića, A. Šenoe, A. Barca, M. Mirkovića, Z. Črnje itd., na nizu savjetovanja i skupova Čakavskog sabora, Povijesnog društva Istre, Saveza povijesnih društava Hrvatske, Društva hrvatskih književnika, Saveza društava arhivskih radnika Hrvatske, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (ranije JAZU), Arhiva Hrvatske, Filozofskog fakulteta u Zagrebu, povijesnih društava Istre, Rijeke i o. Krka, itd.

Među piscima Kvarnerskog primorja najviše je pažnje M. Strčić posvećivala Primorcima Antunu Barcu, Silviju Strahimiru Kranjčeviću, Franu i Ivanu Mažuraniću, potom Krčanima Vjekoslavu Štefaniću i Ivanu Žicu-Klačiću, od suvremenih stvaralaca čakavskim pjesnicima, koji djeluju u Rijeci - Nikoli Kraljiću i Ljubomiru Stefanoviću, uz više ostalih. Od suvremenih istarskih književnika više je radova objavila o Zvani Črnji, potom Milanu Rakovcu, Miroslavu Sinčiću, Zoranu Kompanjetu, iz razdoblja međuraća osobito o Dragu Gervaisu, uz Matu Balotu (Mijo Mirković), ali je najviše znanstvenoistraživačkog truda uložila u otkrivanje kulturnih i književnih djelatnika iz razdoblja hrvatskoga narodnog preporoda u Istri i na Kvarnerskim otocima. Pojedinačno objavila je radove o Matu Bastianu, Jurju Dobrili, Matku Laginji, Ivanu Crnčiću, Eugenu Kumičiću, Viktoru Caru Eminu,

Josipu Gržetiću Krasaninu, te osobito o Rikardu Kataliniću Jeretovu.

5.

Sinteza istraživanja o Istri svakako je doktorska radnja M. Strčić pod naslovom "Hrvatska preporodna književnost u Istri", obranjena 1980. god. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (mentor: prof. dr. Miroslav Šicel, član-suradnik HAZU); ali, tu je i znatan broj radova, objavljenih i prije i nakon obrane radnje. Ta doktorska radnja, doduše, još nije objavljena u cjelini, ali su temeljne spoznaje istraživanja na tom području unesene u dvije knjige M. Strčić pod naslovom "Istarska beseda i pobuna" (Pula, 1984. i 1985), te u opsežnu uvodnu studiju i sam sadržaj dviju knjiga pod naslovom "Istarska pjesmarica. Antologija hrvatskog pjesništva Istre 19. i 20. stoljeća" (Pula, 1989), u biblioteci "Istra kroz stoljeća" Čakavskog sabora i drugih izdavača.

Prva knjiga "Istarske besede i pobune" sadrži većim dijelom priloge, vezane uz preporodnu epohu u Istri, bilo posvećene pojedinim ličnostima (biskup Dobrila, M. Laginja, Katalinić Jeretov), bilo sintetički sagledanim pojedinim segmentima te književne epohe (rodoljubni i politički motivi u istarskih preporodnih pisaca, udio Liburnije u preporodnom krugu istarskih književnika, veze istarskoga preporodnog kruga s Banskom Hrvatskom preko Senoina "Vienca", istarski pisci u djelu Antuna Barca). Razdoblje između dva svjetska rata predstavljeno je radom o Dragu Gervaisu, a suvremena epoha priložima o Zvanu Črnji te Milanu Rakovcu.

Druga knjiga pod istim naslovom najbliže je po sadržaju doktorskoj radnji M. Strčić, obuhvaćajući u sintezi epohu hrvatskoga narodnog preporoda u kulturnom i književnom životu istarskih Hrvata, tj. 19. i početak 20. stoljeća. Autorica je tu epohu podijelila u tri periode; najprije prati prva prepreporodna i preporodna književna kretanja do 1870. godine, potom u periodu, nazvanom po tršćanskom te potonjem puljskom listu "Naša sloga" (1870-1900), obuhvaća formiranje istarskoga preporodnog kruga pisaca i naznačava njihove književne karakteristike, tipične za preporodnu epohu - ali i specifične, ovisno o općim uvjetima života istarskih Hrvata; zasebno poglavje posvećeno je završnici preporoda (1900-1914), u kojoj istarski pisci izražavaju težnje k potpunoj integraciji sa središnjom strujom u Banskoj Hrvatskoj, s vidljivim nastojanjem, da prevladaju društveno-rodoljubni angažman, tipičan za preporodno doba. Fundamentalna je vrijednost ove knjige - utkana i u ostale radove M. Strčić s tog područja - u tome što je autorica prva izvršila opsežna i mukotrpa istraživanja (po arhivima, bibliotekama, privatnim rukopisnim ostavštinama itd.), što je ukazala na bogatu ali zaboravljenu književnu produkciju u Istri u doba preporoda, što je uz svaki problem ili pisca navela, prvi put na jednom mjestu, sakupljenu relevantnu literaturu te na taj način postavila temelj za svaki budući književnopovijesni pristup tog

problematici. Insistirajući na uvažanju razloga za atipični razvoj hrvatske književnosti u Istri u odnosu na matični tok u Banskoj Hrvatskoj, objašnjavajući tu asinkroniju u pojavljivanju epoha ili stilskih formacija vrlo specifičnim uvjetima društvenog života istarskih Hrvata pod snažnom talijanaško-talijanskom hegemonijom, autorica vodi upornu borbu za to, da se i preporodni književni segment Istre uključi u sumu književnopovijesnog poznavanja hrvatske literarne baštine. Odbacujući teorije o epigonstvu i zakašnjelosti istarskih pisaca u odnosu na ilirski pokret i hrvatski narodni preporod u Civilnoj Hrvatskoj, M. Strčić zapravo insistira na Jaussovu tumačenju književne evolucije, na horizontima očekivanja preporodne epohe, koja se u Istri razvila kasnije nego u hrvatskoj nacionalnoj središnjici, na postojanju drukčijeg vida recepcije u Istri u doba, kada je središnjica već kretala stazama realizma, na putu u modernu. Koliko je značenje tih rezultata rada dr. M. Strčić i koje su njegove odlike, najpreciznije je u svojoj ocjeni izrazio dr. Miroslav Bertoša, član - suradnik i znanstveni savjetnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti: "Razprave i pregledni radovi Mirjane Strčić odlikuju se jasnoćom i 'klasičnim' znanstvenim i obličjem - od uvoda preko razmatranja problema do konciznih i iznenađujuće lucidnih zaključaka. Uz to autorica potkrepljuje izlaganje veoma bogatim znanstvenom aparaturom, ponekad i posebnim bibliografskim pregledima. No, osim strogo znanstvene sastavnice njezini radovi odlikuju se još jednom, među strogim znanstvenicima, iznimnom vrlinom: dijelovi teksta napisani su esejističkom lakoćom, s mnogim izričajima, koji upućuju na emotivnu refleksivnost, čime nam Mirjana Strčić daje do znanja da Istru, njezinu prošlost i kulturu ne doživljava kao hladni 'objektivni' istraživač i profesor književnosti, već da tim pojavama pristupa kao intelektualni i osobni zaljubljenik u zemljopisni prostor, ljude i duhovne vrijednosti, koje su oni ostvarili. (...) Takva vrsta stvaralaštva predstavlja viši stupanj onom idealnom obliku istinski izvornog djela, u kojemu se ostvaruje sintetičko ravnotežje između znanstvenog, literarnog, univerzalnog i pojedinačnog".

Osim dva toma "Istarske besede i pobune", svakako zasebno valja izdvojiti i dvije knjige spomenute antologije "Istarske pjesmarice", značajne iz više razloga. Iako na prvi pogled samo izbor iz pjesništva, s opsežnom uvodnom studijom, to je istovremeno i sintetički uvid u cjelinu književnih zbivanja u Istri tijekom 19. i 20. stoljeća. U tom smislu razprava M. Strčić nadopunjuje rezultate istraživanja, iznesene u prve dvije knjige, ali ona svoj književnopovijesni i kritički obuhvat nastavlja i dalje - na vrijeme međuraća te na razdoblje nakon 1945, do u naše dane. Na razmeđu najstrožega antologijskog kriterija i panoramskog izbora istarskog ogranka hrvatskog pjesništva "Istarska pjesmarica" pokazala je čvrst kontinuitet pjesničke riječi u Istri tijekom dva stoljeća, neupućenima donijela pravo iznenađenje u pogledu bogatstva i dome-

ta tog pjesništva, a istovremeno osvijetlila i unutrašnje zakone njegove evolucije. Autorica je posebnu pažnju posvetila razvoju čakavske lirike novijeg doba u Istri. Ali, treba istaći i to, da se M. Strčić i izvan ove antologije češće navraćala čakavskome književnom fenomenu. Ukazujemo na radove, posvećene u prvom redu Dragu Gervaisu i Zvanu Črnji, no isto tako i one o Nikoli Kraljiću, Milanu Rakovcu, Ljubomiru Stefanoviću, Marinu Franičeviću, Miroslavu Sinčiću itd. No, vraćajući se "Istarskoj pjesmarici", mora se uočiti, da je i ta antologija rezultat obimnoga i ustrajnog istraživačkog rada, a ne samo izbor pjesama, ocijenjenih osobnim (antologičarevim) afinitetima; veći broj istarskih pjesnika iz 19. st. i iz doba međuraća književnoj javnosti i nije ranije bio poznat, a osim nekoliko njih većina ih nije dočekala tiskanje zbirki svojih pjesama, pa je samo uporni tragalac za zaboravljenim vrijednostima mogao pronalaziti njihova ostvarenja, rasuta po onovremenim glasilima, danas često raritetnim i gotovo nedostupnim. Zbog svega toga prof. dr. Miroslav Šicel, redovni profesor Filozofskog fakulteta u Zagrebu i član-suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, svoju je ocjenu "Istarske pjesmarice" (Kaj, 2-3, Zagreb 1991), nakon iscrpnije analize, naznačio riječima: "Ovo je, stoga, jednom riječju, mala književna povijest hrvatskog pjesništva Istre; primjeri, izbor pjesnika i pjesama, adekvatno komentirani u uvodnoj studiji, govore kako antologija hrvatskog pjesništva Istre 19. i 20. stoljća Mirjane Strčić nije samo 'objektivni' pregled hrvatskoga poetskog govorenja na tlu Istre tijekom gotovo dva stoljeća nego i izrazito autorsko djelo - autoričina vizija, ali ne impresionistička, nego znanstveno utemeljena, ovog segmenta hrvatske štokavske i čakavske poezije istarskog kruga. U tome je i njezino najveće značenje."

Svoju prvu knjigu M. Strčić objavila je u prvom periodu svog istraživanja književne prošlosti Istre; bila su to "Careva pisma iz Liburnije. Izbor iz korespondencije Viktora Cara Emina s Rikardom Katalinićem Jeretovim", Opatija-Rijeka, 1970. Iako manje obimom, uz uvodni članak te bilješke i komentare uz pisma dvojice istaknutih istarskih književnika, ovo djelo pruža mogućnost izravnog pristupa razdoblju, kojim se autorica najviše bavi. Da se iz ovakve objavljene književne građe može sagledati sva složenost društvenih prilika - u ovom slučaju hrvatske Istre, osobito na početku 20. stoljeća - stručnjaci znaju već unaprijed, no i za laike knjiga je vrijedna pažnje. Ovdje ćemo spomenuti još jedan sličan izbor iz književne građe - "Dva istarska pjesnika - iz korespondencije Drago Gervais - Rikard Katalinić Jeretov," objavljen u puljskoj "Istri" (2-3, 1977), zanimljiv uz ostalo i stoga, jer donosi nepoznate podatke o počecima Gervaisova dramskog rada.

Govoreći o knjigama, kao književnoj građi trajnog karaktera, valja reći i to da je M. Strčić priredila za objavljivanje djela nekoliko istarskih autora, među njima

i neobjavljena ili teško dostupna ostvarenja. U seriji "Istra kroz stoljeća" Čakavskog sabora god. 1979. objavljena je u njezinoj pripremi knjiga književnih radova Draga Gervaisa "Moja zemlja. Izbor iz djela", god. 1980. knjiga Milana Rakovca "Priko Učke", te 1983. god. knjiga Matka Laginje "Književna djela i rasprave" (koautor dr. Petar Strčić). Sva su ta izdanja opremljena temeljitim uvodnim studijama, bibliografskim i ostalim prilozima, te uz "Istarsku pjesmaricu" u istoj biblioteci kao vrijedan autoričin obol pridonose fundamentalnom kulturnom značenju toga izdavačkog poduhvata. Uredništvu iste serije autorica je 1991. god. predala za tisak i pripremljeni izbor iz djela Rikarda Katalinića Jeretova. Osim toga priredila je još dva izbora poezije D. Gervaisa - "Jedna sanja bela" (Opatija, 1987) te "Pod Učkun" (Rijeka, 1991), a u štampi je i kritički pripremljeno izdanje "Mažuranića" Antuna Barca, u okviru projekta izdavanja "Djela" toga značajnog hrvatskog književnog historičara.

6.

U dosadašnjem prikazu uglavnom smo već iznijeli osnove rada na znanosti o književnosti dr. M. Strčić, osobito u objavljenim knjigama. Cjelokupni pregled rezultata tog djelovanja do 1990. god. pruža prilog Snježane Hozjan "Bibliografija prof. dr. Mirjane Strčić," objavljen u "Pazinskom memorijalu" (knj. 21, 199, str. 275-291), te ćemo stoga ovdje navesti samo najuži izbor znanstvenih studija i članaka, koji se odnose na Istru: "Antologijski Jeretov", Dometi, II, 2, Rijeka 1969; "Rodoljubna i politička komponenta u djelima hrvatskih preporodnih pisaca Istre", Pazinski memorijal 7, 1977, (Riassunto; p.o.); "Ča beseda je težačka. O poeziji Zvana Črnje", Dometi, X, 2, Rijeka 1977; "Društvene i političke prilike u Istri u 19. i na početku 20. st.", Nastava povijesti 3-4, Zagreb 1981; "Doba 'Naše sloge' u hrvatskoj preporodnoj književnosti u Istri", Histria historica, IV, 2, Pula 1981. (Summary; p.o.); "O poeziji Milana Rakovca", Forum, XXII, knj. 55, sv. 46, Zagreb 1983; "Književnici Istre u Barčevim radovima", Barčev zbornik, Zagreb 1984; "Krlježijansko-bezjačka pobuna Zvana Črnje", Istra, XXII, 1, Pula 1984; "Dobrilina uloga u izdavanju prvih hrvatskih glasila Istre i Kvarnerskih otoka", u: Juraj Dobrila 1812-1882, Pazin 1985; "Socijalna osnova preporodne književnosti u Istri i na Kvarnerskim otocima", Istra, XXIII, 3-4, Pula 1985; "Prilog za biografiju dr. Ivana Crnčića", Dometi, XIX, 2-3, Rijeka 1986, (Summary; koautor dr. P. Strčić); "Viktor Car Emin i Rikard Katalinić Jeretov u preporodnom pokretu istarskih Hrvata", Liburnijske teme 6, Opatija 1987; "Mijo Mirković prema hrvatskom narodnom preporodu u Istri", u: Zbornik radova Znanstvenog skupa "Susreti na dragom kamenu", u: XVII međunarodni naučni sastanak slavista u Vukove dane, Beograd 1988, p.o.; "Zoran Kompanjet (Ili: Tko se to nama smije?)", Dometi, XXI, 7, Rijeka 1988, (Summary); "Poezija Zvana Črnje", Istra, XXVII, 1-2, Pula 1989; "Dragovan Šepić i hrvatski narodni preporod u

Istri", Arhivski vjesnik, XXXII, 33, Zagreb 1990. (Summary); "Književno djelo Mata Bastiana", Fluminensia 2/1988-1-2/1990. (Zusammenfassung), itd.

7.

Za slovensku kulturnu javnost vrijedno je istaći, da se u svojim radovima prof. dr. Mirjana Strčić dotiče i slovenskog dijela Istre, kao i drugih susjednih slovenskih krajeva. Riječ je, dakako, o radovima što se odnose na 19. i početak 20. stoljeća, kada su sudbine hrvatskoga i slovenskog stanovništva Istre u mnogočemu bile povezane, i to ne samo jedinstvenom borbom protiv vladajućega političkog protivnika nego i neposrednim kulturnim i književnim vezama. Preporodni istarski djelatnici nisu pred sobom imali samo primjer ilirskog pokreta i hrvatskoga narodnog preporoda u Banskoj Hrvatskoj nego i živa nacionalna i kulturna kretanja među Slovencima. Govoreći o radu biskupa Dobrile i Mata Bastiana na pokretanju prvih hrvatskih istarskih glasila, M. Strčić imala je u vidu i njihov oslon na slična slovenska iskustva (npr. Bleiweisove "Novice"), ukazivala je na suradnju istarskih Hrvata sa slovenskom "Edinosti", na značenje goričke bogoslovije za formiranje cijelog niza hrvatskih istarskih svećenika, isto tako i Trsta kao značajnoga političkog i kulturnog središta istarskih Hrvata i Slovenaca, na sudjelovanje nekolicine Slovenaca u životu hrvatske Istre u preporodnoj epohi - Frana Ravnika, Jakoba Volčiča, krčkog biskupa dr. Antona Mahničiča itd.

8.

Gledajući uže, s aspekta istarsko-kvarnerske regije, prof. dr. Mirjana Strčić, redovni profesor i znanstveni savjetnik Pedagoškog fakulteta u Rijeci, danas je vodeći književni povjesničar na tom prostoru, a u okviru hrvatske znanosti o književnosti općenito, po značenju rada kojim se bavi, također treba imati u vidu njezine doprinose. Od nje se, u zreloj fazi rada, mogu očekivati i dalji, novi rezultati proučavanja i vrednovanja književnog stvaralaštva u Istri; a to, u ovom momentu, potvrđuje i veliki znanstveni projekt "Hrvatska književnost Istre u 19. i na početku 20. st.", na kojem radi od 1991. godine. Riječ je o projektima Ministarstva znanosti, tehnologije i informatike Republike Hrvatske, a znanstvena ekipa, kojom rukovodi prof. dr. Mirjana Strčić, nastavlja sustavno istraživati i proučavati područje, koje - zbog svoje ranije nedovoljne istraženosti - pruža i danas široko polje rada za književne povjesnike.

Marijan Grakalić

Convegno: L'INSEGNAMENTO DELLA LINGUA ITALIANA IN UNA PROSPETTIVA INTERCULTURALE.

Capodistria, 20 maggio 1992

Si è tenuto il giorno 20 maggio 1992 a Capodistria (presso il Teatro Comunale) un convegno organizzato

dall'Università di Lubiana (Facoltà di Pedagogia) e l'Istituto di ricerca di Milano IARD dedicato all'"Insegnamento della lingua italiana in una prospettiva interculturale", con il patrocinio del Ministero degli Affari Esteri italiano. Hanno aperto il simposio personalità quali il Preside della Facoltà dell'Educazione di Lubiana Vinko Skalar, il Console Generale d'Italia a Capodistria, dott. Luigi Solari, il rappresentante del Ministero dell'Educazione e dello Sport della Slovenia Silvo Fatur, il Vicepresidente della Repubblica di Slovenia Ciril Zlobec, il ministro Lucio Pallotta, in rappresentanza del Ministero degli Affari Esteri italiano, il direttore del Centro italiano di Zagabria, prof. Gritzko Mascioni, il sindaco di Capodistria Aurelio Juri e Franco Brambilla, presidente dello IARD. Si tratta di un progetto che lo IARD, istituto milanese, ha iniziato nel 1987, calato nel programma specifico di L2. Apprendere l'italiano giocando: è questa la formula che lo IARD, ha sperimentato con successo nei tre comuni costieri di Capodistria, Isola, Pirano, coinvolgendo circa tremila ragazzi che frequentano le scuole slovene. Secondo la prof. ssa Lucija Čok, dell'Unità capodistriana della Facoltà di Pedagogia lubianese e anima del progetto, i risultati sono stati soddisfacenti, sia per gli alunni che per gli insegnanti, che si sono distinti per un alto livello professionale. Questa sperimentazione sarà allargata all'Istria croata ed alla zona confinaria del Goriziano, come anticipato e desiderato dal Console Generale d'Italia a Capodistria, dott. Luigi Solari, che nel discorso di apertura del convegno, con la sensibilità e profonda conoscenza delle problematiche di frontiera che ha sempre dimostrato, ha ricordato la metafora di Gino Brazzoduro, pubblicista di Fiume, recentemente scomparso: le culture sono isole di un arcipelago e gli individui bilingui sono i traghetti che vanno verso queste isole. Il Console generale ha auspicato che in futuro ci siano sempre più traghetti e che le isole siano sempre meno isolate tra di loro. Gli illustri relatori, sopraccitati, hanno tutti posto l'accento sul fatto che il plurilinguismo è un fattore inevitabile: è l'idea centrale dell'Europa del XXI secolo. Particolarmente significativo l'intervento di Ciril Zlobec che ha illustrato la sua personale esperienza ed ha raccontato come a lui, ragazzo nativo del Carso, sia stata imposta la cultura italiana e negata la sua, quella slovena. Questa imposizione credè in un primo tempo il rifiuto per la cultura italiana, ma col passare degli anni ha affermato Zlobec di essere riuscito a mediare questa posizione, vivendo tra due culture, la sua e quella adottata. "Il paragone tra due culture offre l'analogia al contatto con altre culture. Vivere tra due culture significa perciò vivere in uno spazio aperto, essere e rimanere disposti ad accettare le idee e le opere altrui, dei singoli e delle intere realtà. Chi sceglie di chiudersi in una sola di esse vive, che ne sia consapevole o meno, una vita riduttiva. Presso le nazioni minori succede di regola (concetto messo in evidenza anche da Silvo Fatur) che